

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КЗВО «ВІННИЦЬКА АКАДЕМІЯ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
КЗ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

Використання технологій
менеджменту якості в управлінні
зкладами освіти

м. Тернопіль
2022

УДК 37.07:005.6:005.745

В 43

В 43 Використання технологій менеджменту якості в управлінні закладами освіти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 24 листопада 2022 року) / Редколегія: І. М. Вітенко, Р. С. Брик, Н. Р. Бабовал, О. В. Городецька, О. І. Біла, Т. Г. Дідух. Тернопіль, 2022. 229 с.

У збірнику зібрано тези доповідей та статті учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Використання технологій менеджменту якості в управлінні закладами освіти», яку проведено на базі Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти 24 листопада 2022 року.

Матеріали можуть бути корисними як для науковців та практиків у їхній роботі, так і для студентів.

Усі матеріали збірника подано в редакції авторів. Відповідальність за достовірність змісту несуть автори.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол № 7 від 22.12.2022 року).

Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2022

ЗМІСТ

Астахова М. С. Безпечне цифрове освітнє середовище в умовах війни.....	7
Афанасьєва Т. О., Бабко Т. М., Гревцева Є. О., Кравченко Т. В., Чемодурова Ю. М. Підготовка керівних кадрів закладів загальної середньої освіти до впровадження концепції НУШ в умовах післядипломної освіти: з досвіду Запорізької області	9
Бабовал Н. Р., Бабовал Д. С. Реалізація політики академічної доброчесності в закладах загальної середньої освіти	12
Байдик В. В. Питання безпеки освітнього процесу в діяльності керівника закладу освіти під час воєнного стану.....	16
Байназарова О. О. Ключові аспекти організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в дистанційному форматі в умовах воєнного стану	20
Банар О. В. Державне управління сферою вищої освіти в Україні	22
Беседовська І. В., Мартинюк Л. В. Педагогічний моніторинг діяльності викладача	26
Біла О. І. Розвиток емоційного інтелекту керівника закладу загальної середньої освіти в сучасних умовах	30
Білаш Є. В., Коваленко С. В. Сучасний стан, тенденції та проблеми оцінювання якості освіти	32
Білоус І. І. Сучасні тенденції розвитку інноваційних технологій	35
Боднар О. С., Василенко Г. Д. Деякі аспекти теоретичних засад управлінського консультування як складової професійної діяльності управлінців у галузі освіти	39
Брик Р. С. Застосування сучасних підходів до інноваційного управління закладом загальної середньої освіти	42
Букіна І. В. Проблеми оцінювання якості сучасної професійної освіти.....	45
Варецька О. В., Іванова В. В. Науково-методичний супровід реалізації професійного стандарту «керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» у міжкурсовий період	50
Варецька О. В., Хаустова О. В. Місце тренінгу в технології науково-методичного супроводу професійно- творчого розвитку вчителів у післядипломній освіті	53

Василенко Н. В.	
Засади взаємодії та співпраці учасників освітнього процесу в умовах НУШ: методичний супровід.....	57
Вітенко І. М., Олексюк О. Р.	
Організаційно-управлінські аспекти впровадження STEM-освіти в закладах загальної середньої освіти.....	61
Гайда В. Я.	
Проблеми реалізації STEM-проектів у закладах загальної середньої освіти	65
Галатюк М. Ю., Пономаренко В. Ю.	
Моделювання управлінської діяльності керівних кадрів закладів освіти	67
Глядик М. Б., Зубаль І. М.	
Науково-методичний супровід розвитку професійної мовно-мовленнєвої компетентності педагогів.....	72
Городецька О. В.	
Ефективні форми й моделі дистанційного та змішаного навчання.....	75
Дем'янюк А. В.	
Дистанційні технології навчання в освітньому процесі.....	79
Дерев'яна Т. Р.	
Електронний документообіг в закладах загальної середньої освіти	81
Драновська С. В.	
Формувальне оцінювання: реалізуємо індивідуальну освітню траєкторію здобувачів освіти	85
Жизномірська О. Я.	
Особливості професійної компетентності педагога в умовах Нової української школи та війни	89
Заболотенко Д. М., Герасимюк К. Х.	
Сучасні тенденції цифрової трансформації в публічних органах управління та суспільстві.....	92
Кизищенко О. М.	
Впровадження інноваційних технологій у закладі освіти.....	96
Кінах Н. В.	
Професійний розвиток у площині формування підприємництва вчителя	99
Клочко О. М.	
Магістерська підготовка як чинник професійного зростання майбутнього викладача вищої школи.....	103
Колодійчук Л. С., Кавецький В. Є.	
Наступність проектування електротехнічних знань в аграрних ЗВО.....	107
Колодійчук О. Я., Іванюк Т. Г.	
Мотивація як фактор впливу на ефективність навчання та успішність освітнього процесу з математики.....	110
Коненко Л. Б., Іваночко О. В.	
Формування ключових компетентностей через діяльнісний підхід у навчанні учнів початкових класів	114

Кухарчук П. М.	
Технології тайм-менеджменту в управлінні закладом освіти.....	118
Лебедєва Н. А.	
Модернізація управлінських рішень на основі проведення маркетингових досліджень.....	122
Лукіна Т. О.	
Досвід управління керівника закладу загальної середньої освіти як чинник трудності об'єктивного оцінювання ним характеристик освітніх та управлінських процесів	124
Луценко С. М., Івашина Л. П., Пінчук Д. М.	
Ризик-менеджмент як інструмент функціонування закладу освіти в умовах воєнного часу	128
Любченко Н. В.	
Громадянська компетентність керівника закладу ЗСО: виклики для післядипломної освіти	131
Лютко О. М.	
Відстеження результатів навчання учнів як інструмент управління якістю освітньої діяльності.....	133
Мармаза О. І.	
Ціннісно-смісловий контекст інновацій в управлінні закладом освіти	138
Матвійчук О. Є.	
Інформаційний супровід професійного зростання керівників закладів загальної середньої освіти.....	140
Мерзлякова О. Л.	
Освітня реформа очима педагогів.....	145
М'ялковська О. Я.	
STEM в управлінській діяльності керівника закладу освіти	154
Ніколаєнко М. С.	
Застосування доповненої реальності в освітньому процесі	159
Олійник О. Й.	
Моніторинг якості освіти як один із заходів забезпечення й підвищення якості освіти	163
Онацький В. М.	
Освіта академічно обдарованих учнів: досвід Фінляндії і перспективи України.....	167
Онищук Л. З.	
Сформованість читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи: результати моніторингового дослідження.....	169
Осипчук С. Д.	
Проблеми оцінювання якості освіти та освітньої діяльності закладів загальної середньої освіти.....	172
Поважук О. П.	
Цифровізація публічного управління та адміністрування	175

Подліняєва О.О.	
Безпека інформаційного середовища учасників освітнього процесу	178
Rebukha L., Ronghao C.	
Theoretical basics of the professional training of specialists in the management of educational institutions.....	181
Савіцька В. В.	
Стратегія «самовизначення в навчанні» як індикатор ефективної професійної підготовки майбутніх фахівців з управління закладами освіти.....	183
Сіткар В. І., Сіткар С. В.	
Особливості підготовки вчителів та учнів розуміти емоційні почуття: досвід Іспанії.....	186
Смерека Г. І.	
Використання інтерактивних форм і методів роботи у навчанні педагогів	191
Сташенко М. О.	
До дискурсу про управління якістю освіти	195
Стрийвус Н. Б., Герасимчук Г. І.	
Інформаційна гігієна як важлива компетентність сучасного педагога	199
Татарин Г. Б.	
Інформаційно-комунікаційні технології в управлінні закладами освіти. Безпечне цифрове освітнє середовище в умовах війни	203
Томак Н. В.	
Інформаційно-комунікаційна компетентність керівника закладу загальної середньої освіти.....	207
Хорощак Н. С.	
Освітній менеджмент в контексті євроінтеграційних процесів	211
Шайнюк Ю. Ч.	
НМТ – 2022 в Тернопільській області: підсумки та результати	212
Шліхтенко Л. А.	
Науково-методичний супровід професійного зростання методичних, керівних та педагогічних кадрів в контексті реалізації Концепції «Нова українська школа».....	217
Яковишин Р. Я.	
Характеристика «педагогічного менеджменту» у діяльності сучасного управлінця в системі освіти	220
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	223

Державної прикордонної служби України. 2012. Вип 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2012_5_47.

6. Стандарт вищої освіти України. Другий (магістерський) рівень, галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність – 011 Освітні, педагогічні науки. Київ: МОН України, 2021. 15 с.

7. Форостовська Т. О. Застосування інноваційних методів навчання як умова формування готовності до професійного самовизначення майбутніх вчителів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2018. Вип. 51. С. 420–424.

8. Хом'юк І. В., Петрук В. А., Хом'юк В. В. Фактори впливу на професійне самовизначення особистості в умовах ринкової економіки. *Педагогіка безпеки*. 2017. Вип. 1. С. 6–11.

УДК 159.942 + 37.04

Сіткар В. І., Сіткар С. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ТА УЧНІВ РОЗУМІТИ ЕМОЦІЙНІ ПОЧУТТЯ: ДОСВІД ІСПАНІЇ

За даними світового рейтингу Інституту Геллапа, іспанці – найемоційніші люди в Європі. Це не лише спадковість, а й досягнення шкіл. Усі ланки освіти в цій країні зобов'язані розвивати емоційний інтелект учнів. Тут вчать, що вчителі вразливі, а гнів треба поважати! [2].

Аналіз специфіки освітньої системи в Іспанії виявив, що вона включає в себе кілька послідовних ступенів. Частина з них є обов'язковою, інша – добровільною (табл.1).

Таблиця 1.

Специфіка та вартість освіти в Іспанії [1]

Ступінь освіти	Назва іспанською та особливості	Обов'язково/ добровільно	Орієнтовна вартість навчання	
			За що платити	Скільки платити
Дошкільна освіта	Escuela Infantil (для дітей від 2 місяців до 3 років)	Необов'язково	Індивідуальний підхід до дитини	200-500 євро у місяць
	Aula Infantil/Підготовчі класи (для дітей від 3 до 6 років)			
Шкільна освіта	Primaria (6-12 років)	Обов'язково	Обов'язкові внески, підручники, форма, харчування	600-900 євро в місяць. Підручники та форма – 200-300 євро на рік
	Educacion Secundaria Obligatoria (12-14 років)			
	Bachillerato (14-16 років)	Необов'язково		
Середня спеціальна освіта	Ciclos Formativos de Grado Medio	Необов'язково. Може бути отримано замість Bachillerato	Навчання	1000-3300 євро за семестр
	Ciclos Formativos de Grado Superior			
Вища освіта	Educacion superior	Необов'язково	Навчання	1700-11000 євро за семестр

Крім того, в Іспанії добре розвинена система навчання для дорослих – вечірні школи Escuela de Adultos. Базова початкова і середня обов'язкова освіта в Іспанії до 16-17 років є безкоштовною за умови відвідування державної установи. Причому не тільки для дітей громадян Іспанії, але і для тих, чий батьки – іноземці [1].

Система *дошкільної освіти* містить: заняття музикою, танцями, малюванням, навчання читання та письма, вивчення іноземної мови (як правило, англійської), знайомство з основами математики, логіки й етики. Обовязкові прогулянки на свіжому повітрі та тиха година. Навчальний день триває від 6 до 10 годин.

Відмінною особливістю роботи з дітьми в закладі дошкільної освіти (ЗДО) в Іспанії є акцент на розвиток навичок самостійності та спілкування. Групи невеликі – 5-12 дітей. Гнучкий розклад, що дає змогу в період звикання приводити дитину в садок на 2-3 години [1].

Щодо *базової шкільної освіти*, варто зазначити, що навчання в початковій школі триває 5 років. При цьому всі заняття веде один учитель. Програма в основному орієнтована на вивчення іспанської мови та літератури, природознавства, математики. До того ж зауважимо, що відмінною рисою іспанської базової освіти є серйозний наголос на іноземні мови (починають вивчатися дітьми з 8 років): англійська, французька, італійська та німецька. З 10 років діти починають вивчати другу іноземну мову [1].

У *середній школі* уроки ведуть різні викладачі. Щорічно проводиться тестування, за результатами якого учні або продовжують навчання, або залишаються на другий рік. Якщо дитина не здала два предмети, (але не більше) їй дається можливість перездати їх восени.

Старша школа триває 3 роки. Учні обов'язково вивчають іспанську та англійську мови, релігію, філософію, етику, історію, фізкультуру. Крім того, до них додають на вибір ще два предмети: латинь, анатомію, фізику, хімію. На другому році навчання є можливість почати вивчення конкретної спеціальності. Випускні іспити у школі є одночасно вступними до закладу вищої освіти (ЗВО).

У школах діє 10-бальна система оцінок. Уроки тривають 40-45 хвилин. Заняття починаються з 9.00 або з 9.30, а закінчуватися можуть в 14.00 і навіть в 17.00. Навчальний рік починається 15 вересня, а закінчується 15 червня. Він поділяється на 3 семестри [1].

Аналізуючи специфіку *професійної освіти*, зазначимо, що навчання в середніх спеціальних навчальних закладах (Ciclos Formativo) займає 2 роки. Вступ туди можливий одразу після успішного закінчення середньої школи. По закінченні Ciclos Formativo випускники мають право вступати у ЗВО на рівні з тими, хто закінчив навчання у старшій школі. Програма навчання розрахована на 1300-2000 годин. При цьому 25% навчального часу відводиться на виробничу практику. Випускники можуть отримати два види дипломів: спеціаліста (tecnico) – дає право продовжити навчання на бачилерато; головного спеціаліста (tecnico superior) – дає право на вступ до ЗВО за результатами випускних іспитів. Отримання освіти в середніх спеціальних

навчальних закладах Іспанії доступно за більш ніж 140 спеціальностями [1]. Ciclos Formativos не дають вищої освіти та можуть бути прирівняні до звичних нам коледжів (технікумів, училищ та інших середніх спеціальних навчальних закладів освіти) [1].

Отримати *вищу освіту* в Іспанії можна лише закінчивши університет. В цих закладах навчання платне. Одночасно студенти можуть пройти підготовку за програмою MBA (Master of Business Administration). Це міжнародна бізнес-школа, яка дає знання щодо сфери управління персоналом, ведення бізнесу, прийняття управлінських рішень тощо. Термін навчання займає 2 роки. У процесі здобування вищої освіти іспанські фахівці можуть отримати такі ступені: бакалавр (grado) – присвоюється після 4 років навчання і дає право продовжити навчання за обраною спеціальністю; магістр (master) – присвоюється після проходження вузької спеціалізації протягом 1-2 років і свідчить про готовність до науково-дослідницької діяльності; доктор (doctorado) – передбачає наукову діяльність протягом 1-2 років з подальшим захистом результатів своїх досліджень. По завершенню навчання видається два документи: диплом про закінчення конкретного ЗВО (університету) та сертифікат міжнародного зразка, що підтверджує отриману кваліфікацію.

Стосовно підготовки вчителів та учнів розуміти емоційні почуття, то Комплутенсе Бегонья Ібаррола, педагогиня, психологиня, викладачка Мадридського університету, стверджує, що іспанська школа розквітла в останнє десятиріччя, бо дбає про розвиток **емоційного інтелекту**. Експертка якраз навчає майбутніх педагогів, як на уроках з будь-якого предмета підвищувати EQ (емоційний інтелект) учнів. Систему підготовки вчителів вважають другою у світі за ефективністю. Її суперсила в тому, що спочатку педагоги розвивають власний емоційний інтелект. І не лише для того, щоб краще розуміти дітей або керувати своїми почуттями. В Іспанії вважають, що **неемоційний вчитель не зможе зацікавити учня**. Коли нейробіологія не була розвинена, навчання вважалось інтелектуальним процесом. Тепер кажуть, що емоції – клей спогадів. Матеріал залишається в пам'яті дитини, лише якщо вразив її. Згідно з опитуванням, 94% вчителів переконані, що розвиток EQ підвищує їхній професійний рівень. А вище середнього або високий рівень EQ діагностовано у 89% випускників педагогічних факультетів в Іспанії, які пройшли перевірку [2].

Найперспективнішим методом для розвитку EQ пані Бегонья вважає **сторітелінг**. Історії мають дати дітям змогу безпечно пережити сильні емоції. А спонукати до самоусвідомлення та встановити довірчий контакт допоможуть питання на кшталт: «Вам траплялося щось подібне? І що ви робили та відчували?»

Infantil для дітей 3–6 років нагадує дитсадок. Але ці групи розташовані в одному приміщенні з початковою школою Primaria та становлять один заклад освіти, де діти навчаються аж до 12 років. Тут навіть буває шкільна форма: однакові халатики, комбінезони. Рухливі ігри, креативні й тактильні вправи поєднуються з навчанням читання, письма та лічби. Без цих знань до

початкової школи не беруть. Малюки зазвичай з планшетами опановують навчальні ігри та спеціальні програми. І розвиток EQ відбувається згідно [з освітніми стандартами цього регіону Іспанії](#).

Аналіз теоретичних джерел зазначеної проблеми виявив, що навіть у групі для трирічних вчать гратися з дзеркалом, кривлятися перед ним, за описом зовнішності знаходити однокласника. І все це не заради розваги, а щоб розпізнавати емоції та розвивати міміку і жести. До слова, жестикулюють дорослі іспанці втричі частіше, ніж інші європейці (окрім темпераментних італійців та греків) [2].

У 3 роки вчать перші правила комунікації: вислуховувати, чекати черги, гідно сприймати програш у грі. Щойно зароджується мова, діти мають казати: «Я радію», «Я злюсь», «Мені сумно», «Мені страшно». Найбільша провина для малят – посміятися над почуттями однолітка. Заборонені навіть казки, де висміюють боягузів та ледарів. Адже навчати можна заохоченням та позитивним прикладом, а відвертість дитини щодо власних емоцій – велика цінність.

У 4 роки малят вчать керувати та підкорятися в грі, правил спілкування. А ще дбати про себе: розслаблятися під приємну музику під час години релаксу (денного сну тут немає). Діти також опановують «спільне регулювання емоцій»: малюк має сам просити вихователя заспокоїти себе.

Старших учнів Infantil вчать пантоміми і театралізації, тренують звертати увагу на характери, особливості однолітків та поважати відмінності.

В іспанських початкових класах із 6 років привчають встановлювати з однолітками свої правила в класі та взагалі орієнтуватися на групу. Скажімо, парти стоять квадратами, щоб група з чотирьох-шести дітей бачили одне одного. І нікого не бентежить, що частина класу сидить спиною до вчителя, бо він не за столом, а весь урок ходить по класу.

Для учнів 6-8 років щодо EQ головне: збільшити словник емоцій до кількох десятків. Дорослі прагнуть, щоб дитина брала під контроль свої емоції, але не можна керувати тим, чого не знаєш. Наприклад, вчителі регулярно запитують дитину, чи дуже вона радіє чи лише трохи? Боїться чи панікує? Смайликів для визначення настрою в рази більше, ніж в американській чи українській школі. Адже окрім самої емоції треба оцінити рівень її інтенсивності [2].

На суспільствознавстві, яке вивчають з першого класу, окрім того, що вчать права дітей, професії, установи, грають у зоопарк емоцій. Скажімо, гнів – лев, який ричить, бо не сталося так, як бажалося, або відбувається те, чого не хочеться. Дитину вчать: життя часто підводить, прийми це та рухайся далі. Нудьга – медуза, яку варто цінувати, бо вона демонструє, що саме конкретна людина не любить робити.

Учні роблять лепбуки «Я», присвячені їм самим, із розділами: ідеї, настрої, фантазії, сподівання, страхи, плани, тіло, стосунки.

Малювання та музика – теж предмети, на яких не забувають про EQ. На музиці вчать не лише співати, а й грати на флейтах, ксилофонах, скрипці, дудці.

Малюють часто всім класом з натури на вулиці, вчать передавати кольорами почуття. Мистецтво для іспанця – святе. Тож якщо учень добре вчиться, але зовсім не може малювати чи не володіє музичним інструментом, його залишають на другий рік.

Середній цикл початкової школи: регулювання емоцій та протидія стресу. Правильно виражати почуття означає відповідати двом вимогам: щоб вони не завдавали шкоди іншим та самій людині (якщо їх придушувати, це шкодить здоров'ю). Учитель може сказати: «Я поважаю твій гнів, але що ти з ним робитимеш?» Керувати емоціями – така сама навичка, як плавати, переконані іспанці. Але якщо її немає, не можна вимагати, щоб учень спокійно вирішував конфлікти.

В початковій школі **випускний цикл** присвячено конфліктології. Програма передбачає: випускник початкової школи, який гарно навчається, знає Декларацію прав людини, документи проти дискримінації, має ідеї, як розв'язати соціальні конфлікти, викликані упередженнями. Він вміє співчувати, ставити себе на місце іншого, має почуття гідності, добре працює в команді, але не дуже конкурує. Людина не може бути емоційно автономною, якщо шукає схвалення. Бажання справити враження, яке раніше розвивала іспанська школа, призводило до втрати довіри у групі. Конкурентні люди не ефективні як команда.

Від усіх підлітків, які повноцінно засвоюють програму, очікують, що вони опанують способи медіації та арбітражу, розвинуть критичне мислення, будуть перейматися глобальними проблемами людства (голод, нерівність), рефлексувати, самовдосконалюватися, брати участь у соціальних проєктах, боротися з булінгом та дискримінацією. Почуття й надалі розвивають за допомогою мистецтв.

Але в кількох регіонах Іспанії (наприклад, на Канарах) у шкільній програмі є ще й двічі на тиждень окремий предмет: *емоційне виховання та побудова стосунків*. Учні вивчають основи позитивної психології, аналізують кіно про стосунки, беруть участь у рольових іграх. Заняття починаються з релаксації. Підлітки пропонують ситуацію – власний або вигаданий конфлікт з батьками чи однокласниками – та програють її в класі у пошуках рішення. Учні вчать говорити одне одному компліменти, дізнаватися якомога більше про нового друга чи дівчину/хлопця під час листування, побачення, презентувати себе – риси характеру, здібності, цінності. Старшокласники обговорюють свої страхи та очікування щодо майбутнього сімейного життя. Трапляються такі складні дорослі теми, як нерозділена любов, зрада, розлучення, здорові й токсичні стосунки [2].

Звісно, тестів та іспитів з цього предмета в учнів немає. Як кажуть учителі, іспит влаштує доросле життя.

Стосовно розвитку емоційних почуттів у вчителів, то вчені стверджують, що більший EQ значить для педагога більше, ніж високий рівень IQ. Він допомагає надихати та будувати здорові стосунки в класі, тож і сам вчитель отримує більше підтримки від учнів у разі несподіваних проблем (скажімо, під

час технічних складностей за дистанційного навчання).

В Україні не було таких досліджень, але закордонний досвід свідчить, що в кожному класі є в середньому 12 учнів, у яких конфлікти чи серйозні проблеми в родинях (половина з них – з асоціальних сімей), двоє матимуть дефіцит уваги, шестеро – проблемну поведінку, а двоє протягом навчання в школі хоча б один раз страждатимуть від депресії. Усі ці психологічні проблеми дітей падають, перш за все, на вчителя. Тож як у літаку: «кисневу маску» слід одягнути собі, щоб подбати потім про учнів [3].

Як висновок щодо вчителів, то зазначимо, що розвинений емоційний інтелект захищає їх від вигорання ще непрямим способом: бо підвищує задоволення від роботи та успішність їх професійної діяльності. Стосовно до учнів, то насамкінець узагальнимо, що їх ще з дошкільного віку вчать, що емоційний інтелект – це вміння дати раду своїм і чужим емоціям: точно зрозуміти, оцінити і виразити їх. Тому емоційний інтелект можна розвивати протягом життя. Він не є сталою ознакою, і немає вікової межі, після якої запізно братися до вдосконалення.

Список використаних джерел та літератури:

1. Особливості системи освіти в Іспанії. URL: <https://migrant.biz.ua/ispania/navchannya-es/systema-osvity-v-ispanii.html> (дата звернення 10.11.2022).
2. Учитель має бути емоційним: Як в іспанських школах навчають розуміти почуття. URL: <https://osvitoria.media/experience/uchytel-maye-buty-emotsijnym-yak-v-ispanskyh-shkolah-navchayut-rozumity-pochuttya> (дата звернення 9.11.2022).
3. Як не вигоріти вчителю: 5 порад для розвитку емоційного інтелекту. URL : <https://osvitoria.media/experience/yak-ne-vygority-uchytelyu-5-porad-dlya-rozvytku-emotsijnogo-intelektu/> (дата звернення 13.11.2022).

Смерека Г. І.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ І МЕТОДІВ РОБОТИ У НАВЧАННІ ПЕДАГОГІВ

Зміни життя в сучасному світі вимагають і зміни мети та призначення сучасної освіти. Знижується функціональна значущість і привабливість традиційної організації навчання, передача «готових» знань від методиста, викладача до педагога перестає бути основним завданням навчального процесу. Важливо перетворювати аудиторію пасивних спостерігачів на активних учасників заняття, тоді з об'єкта впливу слухачі стають суб'єктами взаємодії. Такий підхід дозволяє активізувати навчальний процес, зробити його більш цікавим для учасників навчання [1].

Системі освіти, через яку проходить усе підрастаюче покоління, сьогодні пред'являються якісно інші вимоги, ніж раніше. Однією з основних цілей освіти є розвиток особистості, формування в неї життєвих компетентностей.